

**ESSLINGEN SULH MAHKEMESİNİN 22.10.1968 TARİHLİ
ve 2 Ms 324/68 SAYILI KARARI***

Çeviren Asis. Dr. Rona SEROZAN

O l a y :

11.4.1968 tarihinde öğrenci Rudi Dutschke Berlin'de işçi Josef Bachmann'ın tabancasından ateşlenen üç kurşunla ağır şekilde yaralanmıştı. Bu adam öldürmeye teşebbüs olayı birçok kentlerde öğrenci gösterilerine yol açmış ve bu gösteriler yayımlayıcı Axel Cäsar Springer'i, Springer yayınevlerini ve Springer yayınlarının basıldığı basımevlerini hedef almışlardı.

Bu arada 12.4.1968'de SDS öğrenci örgütü, öğrencilere «Esslingen'e arabalarınızla birlikte gelin!» yollu bir el ilânı dağıtmış ve bu el ilânında Dutschke'nin yaralanmasından yalnız Bachmann'ın değil, fakat aynı zamanda Springer'in yönettiği 'Batı Alman fikir hayatına egemen entrikacı ve komplike bir kışkırtma mekanizması'nın da sorumlu tutulduğu belirtilmişti.

El ilânı şu cümlelerle sona eriyordu: «Springer yalnız Berlin'de değildir; Esslingen'de Springer'e bağlı Bechtle yayınevi hergün 500.000 Bild gazetesi basmakta ve dağıtmaktadır... Esslingen'e gidiniz ve yerlere oturarak bu tehlikeli kışkırtma organının dağıtımını protesto ediniz...»

Saat 20'ye doğru Freiburg'dan, Tübingen'den, Karlsruhe'den, Mannheim'dan, Heidelberg'den ve Stuttgart'tan gelen ilk grup öğrenciler Esslingen'e varmış bulunuyorlardı.

...Saat 21'e doğru bir konuşmacı megafonla öğrencilere, araba-

(*) Bk. Juristenzeitung 1968, 800.

larını Bechtle yayınevi binasının çıkış kapısı önüne parketmelerini ve böylece yayınevini çıkışını bloke etmelerini bildirdi. Bu çağrıya bazı öğrenciler uydular.

...Polis ancak saat 24'de Bechtle binasının çıkış kapısını boşaltmayı başarabildi.

...Fakat öğrenciler Sirnau köprüsü önünde ikinci bir barikat daha kurmuşlardı. Buradaki insan ve araba duvarı, Bechtle yayınevini Bild gazetesini dağıtmasına sabahın 5'ine değin engel oldu.

Sanık, yapılan soruşturmalara göre Esslingen'deki gösterilere ve barikadın kurulmasına katılmıştır.

Savcılık bu eylemde Alman Ceza Kanununun 240'inci paragrafına uyan bir 'zorlama' (icbar-Nötigung) suçu görmekte, sanık ise eyleminin 'direnme hakkı' ile hukuka uygunluk kazandığını ileri sürmektedir¹.

K a r a r :

Sanığın eyleminin ilk bakışta Alman Ceza Kanununun 240'inci paragrafına uyduğu doğrudur. Fakat geniş çevreli bu paragraf, 2 nci fıkrasında hukuka aykırılık gereği ile özel olarak kayıtlanmaktadır.

1) Alman Ceza Kanununun 240'inci paragrafı şöyledir: «Bir başkasını hukuka aykırı olarak kuvvet kullanmak veya bir kötülük geleceği tehdidinde bulunmak suretiyle bir eyleme, bir katlanmaya veya bir kaçınmaya zorlayan kimse, zorlama (icbar) suçundan dolayı hapis veya para cezasıyla, özel ağırlıkta olaylarda 10 yıla kadar ağır hapis cezasıyla veya 6 aydan aşağı olmamak üzere hapis cezasıyla cezalandırılır. Eylem, kuvvet veya tehditle yönelinmiş amaç açısından reddedilebilir ise hukuka aykırıdır. Teşebbüs cezalandırılır.»

Türk Ceza Kanununda bu hükmü karşıladığı söylenebilecek 188'inci madde ise şöyledir: «Bir kimse bir şeyi işlemek veya işlemesine müsaade etmek yahut o şeyi işlememeye mecbur etmek için diğer bir şahsa cebrü şiddet gösterir veya onu tehdit ederse bir seneye kadar hapis ve 30 liradan 50 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.

Eğer o kimse tasavvur ettiği maksadı istihsal etmiş ise hapis cezası bir aydan on sekiz aya ve ağır para cezası 20 liradan 100 liraya kadardır.

Eğer bu cebrü şiddet veya tehdit hususları silâh ile yahut kendini tanınmıyacak bir hale koyarak yahut birkaç kişi tarafından birlikte yahut imzasız bir mektup yahut hususî işaretlerle yahut mevcut veya mefruz bazı gizli cemiyetlerin husule getirdikleri tehdit kuvvetinden istifade ile işlenmiş ise iki seneden beş seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Eğer bununla arzu olunan maksat istihsal olunmuş ise beş seneye kadar ağır hapis cezası verilir ve ayrıca beş sene emniyeti umumiye nezareti altına konulabilir.»

Buna göre, bir zorlama eylemi, ancak eylemin yöneldiği amaca ulaştırarak aracın reddedilebilirliği halinde hukuka aykırı olabilir. Olayda söz konusu araç, arabaların gazetenin dağıtımını engelleyecek biçimde park edilmesi idi. Bu ise, zabıta tedbirini gerektiren bir eylem oluşturur, fakat bir cürmî nitelik taşımaz.

...Zorlamanın amacına gelince: Bunu, Bild gazetesinin belirli bir günde dağıtımına engel olma biçiminde dar anlamak doğru olmaz. Temel amaç, kamu oyunu uyarmak ve basın iktidarının tek elde yoğunlaşmasına dikkati çekmek idi. Daha önce de gösteriler ve bildirimler yoluyla bu amaç gerçekleştirilmeye çalışılmış, fakat bunlardan herhangi bir sonuç elde edilememişti. İmdi Dutschke'nin öldürülmesi teşebbüsü — ki bunda Springer basınının da kusurunun varlığı kabul ediliyordu — zorunlu olarak daha güçlü ve etkin eylemlere itelemeliydi.

...Aracın ve amacın ayrı ayrı reddedilebilir bir nitelik taşımasına rağmen, acaba amaç ile araç arasındaki ilişkinin uygunsuzluğu (dengesizliği) açısından zorlama suçunun gerçekleştiği söylenebilir mi? Bu soruya karşılık verebilmek için 12 Nisan olaylarının nedenleri üzerinde durmak gerekir: Springer, Alman basın piyasasının büyük bir kısmını elinde tutmaktadır. Bu tekel, kamunun aydınlatılmasında olsun, ekonomik alanda olsun, insafsızca yürütülmektedir. Springer yayınları basın sorumsuzluğunun en açık örneklerini vermektedirler. Haberler objektif olarak verilmemekte, doğrular iğrilmekte, evet açıkça yalan yayında bulunmaktadır.

...Bunun özellikle kültürsüz çevrelerdeki olumsuz etkileri üzerinde ayrıca durmak gereksizdir.

Basının tek elde toplanması sorunu Federal Meclis tarafından da kavranmış ve Günther komisyonu Almanya'daki bu sorunu kaygılandırıcı bulmuştur. Yurttaşın bilgi edinme özgürlüğünün ancak değişik kaynaklara başvurma olanağının varlığı halinde anlam kazanacağı ve demokrasinin ayakta kalma gereği olan manipüle edilemez bir kamu oyununun ancak basının her görüşü, her eğilimi yansıttığı ve tartıştığı takdirde kurulabileceği, bu komisyonun raporunda saptanmıştır.

...Öğrenciler de demokrasimizin başındaki tehlikeyi zamanında kavramışlardır. İşte bu huzursuz öğrenciler bunun üzerine Springer basını tarafından serserilerle bir tutulmuştur.

...Öğrencilerin görüşleri radikal ve devrimci olabilir, ama bu,

açık demokrasilerde basına objektif davranmama yetkisini veremez. Eğer Bild gazetesi 7.2.1968'de «Zamanımızda olup bitenleri günlük zabıta olayları olarak karşılamak ve bütün pisliği polise terketmek doğru değildir.» diye yazmışsa, bu, öğrencilerle demokratik bir çatışmaya girmekten çok uzaktır; hayır bu, açıkca halkı öğrencilere karşı kışkırtmadır.

Bu nedenlerle, Dutschke'ye karşı girişilmiş adam öldürme teşebbüsünün Springer basınınca radikal öğrencilere karşı açılmış kampanyanın dolaylı bir sonucu olduğu yolundaki yaygın kanı, anlayışla karşılanmalıdır.

...Fikirleri açıklama ve gösterilerde bulunma özgürlüğü ile basın özgürlüğü (ki Springer tarafından kötüye kullanılmıştır) arasındaki çelişmede, gazetenin dağıtılmasını zor kullanarak önleme, çıkarlar dengesinde uygun ve ölçülü bir araç sayılmak gerekir.

Burada, sadece öğrencilerin aktif olmaları toplumumuz açısından dikkat çekicidir. Parlamenterlerimiz tarafından da yakınılan ilgisizlik ve siyasal bezginlik karşısında hiç değilse öğrencilerin, toplumun gelecekteki seçme tabakası olarak, siyasal sorunlarla uğraşmaları ve yurttaşlık görevlerini ciddiye almaları büyük önem taşır.

Son yıllarda öğrenciler protesto eylemlerinde bulunmasalar ve hatta sokağa dökülmeselerdi, yalnız Üniversite reformu değil, fakat daha başka sorunlar da tanınmayacak ve bu sorunların üzerine gidilmeyecekti. (Öğrencilerin yahudi aleyhtarlığına, yeniden dirilen sağ radikalizme, Macaristanın işgaline, duvarın inşasına, silâhlanmaya, riyakârlığa, doymuş refaha, bürokratik ve teknolojik düzene, en güzel ve insanî idealleri gasbedilmiş topluma karşı çıkışları hatırlanmalıdır.)

...Kısaca:

Fikir diktası ve basın tekeline karşı yurttaşlık hukuku açısından zorunlu bir baş kaldırışın karşısında Bild gazetesi gibi bir basın ürününün birkaç saatlik gecikmesi nedir ki?

...Sanık, olsa olsa Trafik Kanununa ve belki de Toplanma Kanununa aykırılık sebebiyle cezalandırılabilir... Bu kabahatler için jüri önünde bir duruşma yapılması ise gerekli değildir.